

Karetkování

Tkaní na karetkách je krásná technika, která si plně zaslouží pozornost, jež jí bývá právem věnována. Je fascinující pozorovat tkadlenu, které pod rukama vzniká pestrá vzorovaná tkanice a její počínání může připadat laikovi nepochopitelné a složité, takže se o něj často nechce ani pokusit. Karetkování je však jednodušší než se zdá a pro jeho variabilitu si jej rychle zamilujete.

Technika je pojmenována podle speciálně upravených destiček – karetek. Znamé jsou destičky různých tvarů, od trojúhelníkových po osmiboké. Nejobvyklejší jsou karetky čtvercové, ke kterým snadno získáme velké množství návodů, zejména na zahraničních internetových stránkách. Můžeme je zakoupit, ale snadno je vyrobíme i s dětmi v rámci jedné vyučovací hodiny.

Výroba karetek

Nejjednodušší na výrobu jsou karetky papírové. Výhodné je, že je můžeme kdykoli a snadno rozmnožovat pouze pomocí nůžek a kancelářské děrovačky. Nebude nám na ně však stačit obyčejná čtvrtka, takové by se velmi rychle znehodnotily. Poměrně rychle opotřebujeme i karetky z měkkého kartónu (např. krabička od bonboniéry), což radosti z práce neprospívá. Lze je samozřejmě použít, pro utkáni jednoho pásu jsou dostačující, pokud nás ovšem technika „chytí“ a rozhodneme se v ní zdokonalovat, doporučila bych materiál nepodcenit.

Dobře poslouží lepenka, přešpán, staré hrací karty, ale třeba i modurit vyválený válečkem, do něhož vykrájíme karetky nožem a otvory třeba obyčejným brčkem. Můžeme se rozhodnout i pro karetky dřevěné. I ty lze se staršími dětmi vyrobit v rámci dílen, například vyřezáním z překližky.

Je třeba dát pozor na její šířku, čím jsou karetky tenčí, tím více jich pak při tkaní udržíme v ruce. Velikost karetky není přesně dána, doporučila bych čtverec o straně délky minimálně 5, ideálně nejspíše 6-8 cm. Menší karetky nezajistí dostatečný proslup (otvor vzniklý mezi předními a zadními osnovními nitěmi), větší je podle mého názoru pro pohodlné držení v ruce mohutná, zvláště pro děti. Dnes jsou však běžně k vidění i karetky o straně délky 10 cm. Otvory by měly mít alespoň 0,5 cm. Rohy čtverců zaoblíme, aby se nám za ně nechytaly nitě. Karetky je pro začátečníky vhodné pečlivě popsat, pomůže nám to při navlékání. Pozor, písmena označující otvory kopírují směr otáčení karetkou, nepíšeme je „do řádků“! Kromě otvorů je přínosné i označení karetek čísly, které je pomáhá rychleji seřadit, když se omylem zamíchají. Někteří začátečníci si barevně obtahují i vrchní část karetek, tedy stranu nad písmeny A a B. Takové označení napomáhá lepší orientaci pozic jednotlivých karetek při tkaní.

Potřeby a pomůcky pro tkaní

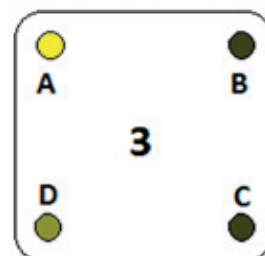
- sada karetek – počet se odvíjí podle konkrétního vzoru tkanice
- vlna na pletení – lépe silnější, která se netrhá a také rychleji přibývá; pamatujte, že silnější vlna znamená rovněž širší výslednou tkanici
- nůžky
- jednoduchý člunek na navinutí útku – nemusí být dokonce vůbec, postačí útek smotat v malé klubíčko.

Významný je i výběr vhodného místa na tkaní. Hodit se nám může například opasek, za který náš výtvar upneme. K jeho přichycení leckdy postačí i poutko u riflí, existují však i speciální stávky, s nimiž se pracuje velmi pohodlně.

Čtení návodu

Návody na karetky vypadají obvykle všechny stejně. V jednoduchých tabulkách je zakódován vzor tkanice. Naučíme se v nich číst tak, abychom podle nich mohli kdykoliv utkat jakýkoliv vzor. Návod je vlastně tabulka s řadou údajů.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										
B										
C										
D										
	S	Z	Z	Z	Z	S	S	S	S	Z

První řádek nese čísla označující sloupce tabulky, které odpovídají jednotlivým karetkám. Stejně tak označuje první sloupec otvory označené písmeny A-D v jednotlivých karetkách (lze se setkat i s označením číslicemi, zejména římskými). Barvy čtverečků odpovídají použitým vláknům navlékaným do odpovídajících otvorů. V tomto případě bude tedy karetko číslo 3 navlečeno následovně:

Poslední řádek obsahuje v tomto případě písmena Z a S. Oznamují nám, jakým směrem máme vlákno do karetky navlékat. Označení písmeny Z a S je běžné, můžeme se však setkat i s označením lomítky- / \ nebo šipkami. Jak podle nich navlékat vidíme na obrázku. Karetko je zobrazeno z boku.

I my sami můžeme pomocí čtverečkovaného papíru vytvářet osobité vzory. Na jejich tvorbu můžeme stáhnout na internetu i programy, které práci velice usnadní, připravíme se tím sice o mnohá překvapení, ale také o možná rozčarování.

Navlékání karetek

Máme-li pomůcky nachystané a vzor vybraný, pustíme se do navlékání karetek (pro začátek volíme vzor s menším počtem karetek, čímž navlékání zkrátíme a zjednodušíme). Navlékáme takzvané osnovní nitě, které budou tvořit základ vzoru, co popleteme tady, bude stoprocentně vidět. Dbáme na správné umístění nití i na způsob návleku. Podle toho, zda použijeme návlek S či Z, se bude otáčet na příslušnou stranu. Návlek S bude stáčet šňůrku tvořenou osnovními nitěmi příslušné karetky vpravo, návlek Z vlevo. V nejjednodušších vzorech se otáčí všechny karetky jedním směrem, přesto můžeme dosáhnout různého povrchu tkaniny, a to právě kombinací návleku. Otáčením druhým směrem (dopředu místo dozadu a naopak) se zákrut promění.

Před navlékáním je dobré nejprve nastříhat potřebný počet nití od každé barvy (ten zjistím spočítáním shodně barevných čtverečků v návodu), každému však tento postup vyhovovat nemusí a raději si nastříhá každou karetku zvlášť. Pamatujeme, že délka nití se tkaním zkrátí zhruba o třetinu. Pokud chceme tkát pásek kratší (náramek, záložku do knihy, ...), je lepší nastříhat vlnu trochu delší, aby ji bylo možné napnout a pohodlně s ní pracovat. Postupujeme raději pomalu a s rozvahou, pečlivě kontrolujeme každou navléknutou karetku, opravdu se to vyplatí. Lépe strávit delší čas přípravou, než-li pak výsledek složitě rozplétat a nitě převlékat.

Dalším údajem u vzorů je rytmus tkaní, který udává, jakým směrem máme karetkami otáčet. Některé vzory se otáčí stále dopředu, jinde se otáčení střídá pravidelně, například po čtyřech otáčkách. U vzorů složitějších je třeba karetky otáčet jednotlivě podle čísel.

Příprava ke tkaní

Máme-li karetky navlečeny, je polovina práce za námi. Navlékání je zdoluhavé, mnohdy až otravné, ale radost z tkaní nám vše vynahradí.

Navlečené karetky seřadíme podle čísel do řady za sebou. Karetky natočíme, tak, aby všechny měly otvory se stejnými písmeny umístěny na stejném místě, ze stejné strany. S takto utvořenou soustavou manipulujeme obezřetně, abychom předešli zamotání nití. Osvědčilo se seřazené karetky zajistit svázáním, v tomto stavu se je později nemusíme obávat opustit, dokonce ani převážet. Opatrně sjednotíme přesah délky nití na obou stranách karetky, budeme tak mít méně odpadu.

Nyní potřebujeme nitě napnout. Můžeme to udělat tak, že horní konec přivážeme k nějakému pevnému bodu, což může být noha stolu, klíčka u okna atd. Druhý konec můžeme přivázat k pasu, ale i k jinému pevnému bodu. Dobré vypnutí je důležité.

Abychom mohli tkát, je třeba počítat ještě s nití, kterou budeme provlékat prošlupem mezi nitěmi. Nazývá se útek a můžeme ji mít nachystanou v malém klubíčku, případně namotanou na člunku či klacíku, tužce. Na barvě útku příliš nezáleží, vidět bude pouze na bocích vzniklé tkanice, a to minimálně. Chceme-li, aby nebyl vidět vůbec, použijeme stejnou barvu jako na krajní karetky.

Tkaní

Provádí se otáčením karetek dopředu či dozadu, tak jak uvádí rytmus tkaní. Otočení provádíme vždy o jednu hranu, tedy o úhel 90°. Každá karetky se tedy po čtyřech otočeních jedním směrem vrátí zpět do původní polohy. Každé otočení musíme zajistit protažením útku na druhou stranu mezerou mezi osnovními nitěmi, takzvaným prošlupem.

Otáčíme podle návodu, brzy zjistíme, že nejlépe se pracuje se vzory, u nichž se pravidelně střídá otáčení na jednu a na druhou stranu (například 4x dopředu, 4x dozadu apod.). Nitě se totiž v průběhu tkaní postupně zakrucují, a to jak před karetkami, tak za nimi. U zmíněných pravidelných vzorů se tento problém řeší sám. U vzorů, kde otáčíme karetkami stále jedním směrem můžeme zaplétání nití vyřešit použitím dvou útků a tkát dvě stejné tkanice najednou, případně po utkaném delším úseku změnit směr otáčení. Pokud se nám tato změna vzorování nelíbí, budeme muset jednou za čas nitě jednoduše rozmotat...

Ukončení tkanice

Po utkaní požadované délky tkanice nitě zajistíme proti páráni tak, jak uznáme za vhodné, a to jednoduchým uzlem, spletením v copánky, případně jinak.

